

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 950.

CHICAGO, ILL., 26. NOVEMBRA (NOVEMBER 26), 1925.

LETO—VOL. XX.

Upravištvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

VLADA SILE ALI VLADA LJUDSTVA.

Nejstarejši sistem vlade v zgodovini človeka je vlada sile. Starodavni glavarji, kralji, imperatorji in drugi mogotci so vladali z nasilji in padali pod silo opozicije, kadar je postala močnejša. Smatrali so se ne le za posvetne vladarje, ampak tudi za poglavarje ver. Vladali so "po milosti božji", v prvotnih časih pa so sami igrali vlogo bogov. Ljudstva so trepetala pred njimi. Podložni rodovi so krvaveli pod njihovo brutalno silo. Armade so jih oboževale. Lojalna ljudstva so jih čistila in se jim klanjala do tal. Vladar je bil absoluten vladar, podložnik pa samo podložnik — brez pravic in z mnogimi dolžnostmi.

Ta starodavni sistem vladavine je v Italiji obnovil Mussolini, ki je v teku par let postal vlada, kajti vso moč vlade in parlamenta je koncentriral v svojih rokah. On je vrhovni poveljnik armade. Na svoji strani ima tri sto tisoč vojaško izvežbanih fašistov, ki so mu fanatično lojalni kakor so bile v davni prošlosti lojalne armade in armadice svojim poglavarjem. Mussolini je imperator Italije in njegova ambicija je obnoviti rimljansko cesarstvo.

Njegov parlament je sprejel po njegovem navodilu postave, s katerimi je vzel sam sebi legislativno moč in jo izročil poglavarju Italije.

Mussolini pravi, da se je parlamentarizem preživel, da se je v moderni dobi izkazal za nepraktičnega, za fiasko, zato ga je treba nadomestiti s popolnejšo formo. In ta je po njegovi trditvi fašizem, ki najboljšo odgovarja sedanji dobi. Mussolini je prepričan, da se bodo morale zateči k fašizmu vse moderne države in vreči takozvano demokracijo med staro šaro. Mussolinijev nazor je, da je mogoče uspešno vladati samo z diktaturo njegovega kova. En poglavar, vsi drugi naj bodo podložniki, ki naj imajo namesto pravic samo odgovornosti in dolžnosti.

Italijanski diktator pravi, da je fašistična diktatura pojav moderne dobe. Ni! Ona je le odmev iz prošlih časov — posnemanje diktatur iz dobe absolutnega monarhizma.

Italijansko ljudstvo ni bilo nikoli navajeno na demokracijo v pravem pomenu besede. Razvila se je za italijansko ljudstvo prehitro, ki

v krizah ni moglo zapopasti da ima odgovornosti, zato je gazilo v kaos. Ta kaos je porodil fašiste, ki so prišli na vlado s silo in se drže na nji s silo. Gibanja sile, ki se izcimijo iz kaotičnih razmer in revolucionarnega razporedenja, vselej najdejo svoje Napoleone. Žive nekaj časa, dvignejo se, proslavljajo se kot velikani, potem pa se vselej dogodi, da se Napoleoni pogreznejo in sledi povratek v prošlost. In potem počasi zopet naprej po mirnejših potih.

Parlamenti so nastali, ker so ljudstva skušala odvzeti vsaj del moči vladarjem. Parlamente so prvotno tvorili samo višji privilegirani sloji. Potem so sledili boji nižjih slojev za razširjenje volilne pravice. Dobili so je vse doli do zadnjega posestnika in intelektualca. Edino mezdni sužnji in beraški kmetje, tvoreči večino prebivalstva v vsaki deželi, so bili brez nje. Tudi ta dežela, ki tako rada proslavlja svoje revolucionarne očete, ni bila izjema. Boji, krvavi in nekrvavi, za pravice ljudstva so se nadaljevali. Dobri kralji, carji in cesarji, so v svoji dobroti (pritiska niso hoteli nikoli priznati) dajali ljudstvu koncesije v drobtinica. V tem razvoju so borbe za ljudovlade odjedale košček za košček — nikoli ne vse naenkrat — od privilegijev, ki so jih imeli visoki privilegirani sloji. Iz poslanskih zbornic so izginile kurije in v nje so prišli zastopniki, izvoljeni direktno od vsega ljudstva.

V ekonomskem razvoju se je pojavil nov sloj, nov razred, ki je nadomestil fevdalni sistem — kapitalizem, in ta je s svojo privatno svojino na svoj način zaslužnil človeka. Politična demokracija ni pomenila osvoboditev ljudstva, ker je fevdalnemu zaslužnjenju sledilo kapitalistično zaslužnjenje — velik korak naprej od fevdalnega sistema, toda vendar zaslužnjenje. So pa dežele, ki so ostale fevdalne do svetovne vojne, oziroma do njenega konca, in ena teh je bila Rusija, deloma tudi Italija in vsa Romunija.

Parlamentarni sistem vlade je zdrav in pravičen. Ni pa pravičen kapitalistični sistem. Da bo ljudstvo nele politično, ampak tudi ekonomsko svobodno, si mora zgraditi novo ekonomsko uredbo. In zgradilo jo bo, kadar bo zanjo

sposobno. Ne moremo pa reči: čez dve leti bo sposobno, in tedaj jo bo dobilo. Človek postane polagoma mašinst, polagoma čevljar, in polagoma se uči za boljšo uredbo. Ekonomski sistemi so zgradba cele dobe. Z dekreti vlad ne padajo. Tudi grade se ne z dekreti.

Mussolini in vsi zagovorniki diktatur pravijo, da ljudstvo ni sposobno vladati. Zato rabi vlado, ki mu ukazuje kaj sme in kaj ne sme. To je starodavni nazor. Vsi vladarji so se ga držali. Kljub temu so se ljudstva prikopala, košček za koščkom, k vladam, toda ne še v vlade. V vlade ne pridejo, dokler bo večina ekonomsko zaslužnjena in odvisna od posedujočega razreda.

Za kaos v parlamentih ni kriv parlamentarizem, ampak ljudstva. Stranke, ki se v raznih zbornicah napadajo druga drugo, se večinoma branijo odgovornosti in konstruktivnega dela. To povzroča kaos v deželi. Te stranke so v glavnem buržvazne stranke, ki prisegajo na nacionalistične, verske, lokalne in druge programe brez socialnega značaja. V ekonomskem oziru so za kapitalizem.

Mussolini in vsi mogotci hočejo, da mora imeti ljudstvo samo dolžnosti in nobenih pravic ter soodgovornosti, ker za pravice in odgovornosti ni sposobno in nikoli ni bilo. Ali tudi mogotci se ne morejo ponašati z odgovornostjo, sposobnostjo in dalekovidnostjo. Tirali so ljudstva v vojne, v suženjstva, v podjarmljenja, delili so si dežele, razbijali jih, gradili so carstva in rušili prejšnja — svet pa je šel skozi krvavo trpljenje, ki ga je povzročil barbarizem človeka.

Kar družba potrebuje je svet, na katerem ne bo gospodarja in hlapca, vladarja in podložnika, ampak človek, ki bo vreden človeka. Šele tedaj pride demokracija do svoje prave veljave. Vse to pride, ako se ne varamo v veri, da se človek uči, izpopolnjuje in civilizira. V prejšnjih stoletjih se je precej naučil. Tudi izboljšal se je. V nekaj stoletjih bo toliko naprej, da bo obsojal barbarizem in neznanje današnjega človeka, kakor obsoja današnji prosvitljenec temne, barske dobe prejšlosti.

Človek, ki hoče naprej, se mora učiti. Zavedati se mora odgovornosti in dolžnosti do sebe in družbe, da si bo znal izvojevati pravice. In zato mora biti borec in človek ob enem.

Brezposelnost v Angliji.

Vladno poročilo, ki so ga nedavno objavili londonški listi, pravi, da brezposelnost v Angliji narašča. Meseca avgusta je bilo brez dela 1,354,000 delavcev, kar je nad 10,000 več kakor prejšnji mesec in 191,000 več kakor pred letom dni. To je eden glavnih vzrokov, da angleško delavstvo s tako vnemo deluje za stabiliziranje mednarodnih odnošajev, ki bi ojačali trge za angleške izdelke in s tem omejili, oziroma odpravili občutno brezposelnost delavstva v Angliji.

Samo štiri osebe so imele v l. 1923 nad \$5,000,000 čistih dohodkov.

Davčni urad Zed. držav izdaja od časa do časa razna statistična poročila. V enem, ki je bilo izdano pred kratkim, pravi, da je iz davčnih izkazov za l. 1923 razvidno, da so bile omenjene leta samo štiri osebe, katerih čisti dohodki so znašali nad \$5,000,000. Izmed teh živita dva v Michiganu (Henry Ford in njegov sin), eden v New Yorku (John D. Rockefeller Jr.), in eden v Illinoisu (William Wrigley Jr.). Čisti dohodki enega so znašali med štiri in pet milijonov dolarjev; dohodki šestih bogatašev so bili med 3 do štiri milijone; dohodki dvanajstih od \$1,500,000 do \$2,000,000; 39 od enega milijona do \$1,500,000; 38 od \$750,000 do \$1,000,000; 103 od \$500,000 do \$750,000 in 111 od -400,000 do \$500,000.

Kadar je treba plačati davke, tedaj so milijonarji prav malo patriotični in manipulirajo s svojimi davčnimi poročili na vse načine, da zmanjšajo "čiste" dohodke in s tem oškodujejo na davkih deželo, katero v patriotičnih govorancah tako neizmerno ljubijo.

V Združenih državah, ki slove za najbogatejšo deželo na svetu, je okrog 50,000 resničnih bogatašev; med njimi je samo 500 družin, ki štejejo svoja premoženja v mnogih milijonih; milijardarjev pa je tudi v tej deželi medu in mleka zelo malo. Ta mala peščica ljudi lastuje veliko večino vseh ameriških bogastev.

Dohodki povprečnega odrasčenega Amerikanca, ki si služi svoj kruh z delom, so do dva tisoč dolarjev na leto. Na stotisoče delavcev ne beleži niti teh dohodkov, ker zaslužijo v najboljšem slučaju od tisoč do \$1,500 na leto.

Kljub temu se ameriško delavstvo še ne mara okleniti socializma.

Po nobeni logiki ni mogoče dokazati, da zahteva ljubezen do svojega naroda sovraštvo do drugega. Ljubezen do svojega postane le plemenitejša vsled spoštovanja tujega.

ALI VAM JE S TO ŠTEVILKO NAROČNINA POTEKLA?

Tekoča številka "Proletarca" je 950
 Če je številka poleg vašega naslova manjša kakor je tu označena, je to znamenje, da vam je naročnina potekla. Pazite torej na številko v oklepaju poleg vašega naslova na prvi strani platnic. Obnovite naročnino takoj, ko vam poteče. Ne čakajte opomina! S tem prihranite upravništvu delo in stroške. Če mogoče, pošljite poleg svoje še kako novo naročnino. Širite "PROLETARCA"!

“Ne biserov svinjam”!

Med klerikalnimi prvaki se je poslednje čase pojavil tudi sheboyganski župnik J. Černe. V “Amerikanskega Slovenca” piše članke, ki sicer niso članki, ampak skrpucala laži, natolcevanj in napadov. Gospodu Černetu se ne zdi greh lagati, ne zdi se mu greh blatiti svojega bližnjega, ne zdi se mu nečastno zmerjati delavce, ki so po njegovem nazoru “nobody” (nihče).

Ko je Rev. Černe v “A. S.” lagal o korupciji v SNPJ., so člani Jednote v Sheboyganu aranžirali skupno s člani gl. izvrševalnega odbora SNPJ. shod, na katerega so povabili tudi prečastitega župnika velikih zaslug, da pride in razkrinka korumpirance.

V odgovor na povabilo je v “A. S.” z dne 19. novembra priobčil brozgo napak in psov, v kateri pravi, da se shoda ne bo udeležil, “dasi se nikogar ne boji!” Pa se boji, kajti drugače se ne bi branil priti pred sheboyganske slovenske delavce in jim ponoviti to kar trdi v “A. S.”

V sledečem podajamo glavni del Černetovega “purfla”, ki se je razkadil in začrnil že tako zamazano frančiškansko glasilo. Razpočil se je v izdaji omenjenega lista z dne 19. novembra in se glasi, oziroma kadi na ta-le način:

“ŠUS PURFLA” DOMAČIM RDEČKARJEM!

Glavni odbor SNPJ. se zelo moti, ako išče pomoči od lokalnega društva v Sheboyganu. Vaši lokalni odborniki podpisani v Prosveti in na povabilu za shod, so prave ničle. Ničesar niso storili tukaj za ugled Slovencev ali za mesto Sheboygan in ako ne bodeste previdni, bo SNPJ. udarjena radi njih nezmožnosti ravno od tukaj. Mislili ste, da bo vaš načrt uspel, t. j. prenesti jednotino blamažo na župnijo. Vjeli ste vaše tri kaline, ali ne mene, in slovensko javnost v Sheboyganu. Pošten Hrvat bi kazao: da so to ljudi brez stida (sramu), karaktera i poštenja. — Stric moje matere France Prešeren je pisal: “V Ljubljani je dihur, ki noč in dan požira knjige, ali od sebe pa ne da najmanjše fige.” Kot njegov sorodnik pišem: “V Prosveti je knjige, ali od sebe pa ne da dihur, ki noč in dan požira najmanjše fige.”

Glavnemu odboru SNPJ. so njih stolčki zagotovljeni do smrti, ako vam bo pošiljalo vsako društvo take delegate na konvencije kot Sheboygan in ako boste imeli pri društvih take odbornike, kot podpisani v Prosveti M.J.L.M. in A.D. To so pri nas nepoznane količine. Za napredek in ugled slovenske naselbine niso storili ničesar, samo nasprotovali so ali dosegli ničesar.

Največji ugled uživa slovenska naselbina v Sheboyganu pri vseh slojih in narodnostih radi slovenske župnije katero sem ustanovil pred 15 leti. Vi ta rudeči in paprikarji se pojte solit. You are Mr. Nobody! Samo goflje! Prav nič se vas ne bojimo! Kot ustanovitelj slovenske župnije in kat. šole in kot župnik župnije sv. Cirila in Metoda sem javna oseba, izpostavljen javni kritiki. Sodi naj moje delovanje mesto Sheboygan — ne pa jazbeci iz Lawndale.

Pokažite vaše delovanje v naselbini! Več ste škodovali kot koristili. Imenujte imena v vaših vrstah, ki reprezentirajo vas v Sheboyganu. Moji nekdanji ministri, katoliško zavedni, so pri nas pripoznane osebe. Kje je mladina rudečkarjev? Imenujte vaše businessmane ali trgovce! Bomo videli, kako ste reprezentirali tukaj! . . .

Rojaka J. Fladernika ste prevarili. Priredil je lepo dvorano za vas z igrališkim odrom za velike stroške. On kot poštnjak je dobro mislil. Ali vse vaše prireditve

ne plačajo niti obresti in stroškov. Zares izvrstni social-patriotje!

Moje delovanje naj sodi slovenski narod. Moje delovanje v Sheboyganu naj sodi mesto Sheboygan. Stori sem vse v svoji moči za dobro ime Slovencev tukaj. Slovenska cerkev, šola, pokopališče, park itd. je dovolj jasen dokaz vsem, ki znajo misliti in soditi. Pokažejo naj tudi naši nasprotniki nekaj dejstev, ne samo praznega goflanja. Zastopniki SNPJ. tukaj ne znajo misliti, še manj soditi. Glavni odbor SNPJ. naj jim pošlje par baks suhoparnih fraz in naj jih zabeli s farji, popi, kurtarji, pa bo za nje domovina rešena. Ne bojim se vas prav nič!

Vašega shoda se ne udeležim.

1. Boj naj se nadaljuje pri glavnem uradu SNPJ. Namenjen je za slovensko javnost in ne samo za Sheboygan.

2. Pošteno ime, poklic itd., na kar se pripravljajni odbor sklicuje, zahteva od mene, da se z vami ne pajdašim.

Ne bodo me za nos potegnili, kakor je SNPJ. vas. Vi ne marate resnice. Sv. pismo me uči: NE BISEROV SVINJAM! Pišem le za ljudi, ki znajo misliti in soditi. Ne za zarukance! You are nobody! Sheboygan is heart and soul for me. Že vedo zakaj.

REV. J. ČERNE.

Če to stvar prečitata, prideta do zaključka, da je Rev. Černe strahopetec, ker nima poguma zagovarjati svojih trditev na javnem zboru v svoji fari. Nadalje sije iz brozge priznanje, da delavcev ne smatra za enakovredne ljudi, ampak za “ničle”. Ravno tako smatra za ničle tiste, ki podpirajo njega in njegovo cerkev. Ali ker so mu udani, jih ne psuje.

Tudi besedo “socialpatriotje” rabi, kar se je naučil od svojega zaveznika Chas. Novaka.

Rev. Černe je eden predstavnikov elementa, ki bi rad dobil pod kontrolo SNPJ. To je element, ki stremi razrušiti bisere slovenskega delavstva v tej deželi, ako bi jih ne mogel dobiti pod kontrolo. Pošteno delavstvo naj si zapiše rek katerega on citira:

“Ne biserov svinjam!”

Varujte, borite se za svoje bisere — za svoje organizacije — proti vsakemu lopovu, tudi če je tisočkrat maziljen, tudi če tisočkrat trdi, da je pripravljen “preliti svojo kri za delavsko stvar.”

Poglejte, če ni pod ogrinjalom skrita svinja. Če je, odtegnite biser in jo zapodite stran s prezirom.

Razporeke v Združenih državah naraščajo.

Iz statističnih podatkov, katere je objavil federalni štetni urad (census bureau) je razvidno, da razporeke v Združenih državah naraščajo hitreje kakor poroke.

Za primero navajamo državo Illinois. L. 1924 je bilo v tej državi 81,918 porok, ali nekoliko manj kakor v prejšnjem letu. V istem času je bilo izdanih v Illinoisu 13,657 razporok, leto poprej pa 12,317.

LJUBLJANSKI TIPI

Satirično-psihološki obrzi.

Spisal Josip Suchy.

Ljubljana—nekdaj.

Bela Ljubljana! S kakim ponosom smo izrekli to ime! In bilo nam je v resnici mehko pri sreči, ko smo se spominjali v tujini patriarhalnih šeg in navad slovenske metropole. Neizprijeti smo bili takrat v primeru z današnjim časom. Quartier latin v študentovskih ulicah nam je nudil v svojem skromnem, siromašnem okviru vse udobnosti, nas napolnjeval z ideali, nas spodbujal k učenju, nas krepil v morali. Ko je zapel "zvon sile" v sosednji gimnaziji, evo nas na licu mesta zdravih lic, vesele duše in točno pripravljenih za pouk. Naše igre ob sredah in sobotah popoldne so bile: klinec biti in žogati. Tam za tivolskim gradom smo se zbirali. Včasih smo se sporekli z realci na Gradu.

V Šelenburgovi ulici se je nastanila naša Talija v čitalniških prostorih. Tam so se v pustu prirejali plesi — patriarhalni seveda — četvorke, valčki, polke in za nagrado včasih kak "polstertanz". Morda je bilo takih prireditev na leto kvečjemu pet, šest. Takrat je bilo dijakom še zabranjeno kajenje. Bog ne daj, da bi te bil videl kaditi kak profesor! Razredna knjiga! In šele v sedmi šoli se je smelo plesati. Neposredno pred in po maturi so abiturienti nosili — cilindre. Bili so pa tudi kaj marcijske postave dijaki tistih časov, bradati, vitki in polni srčne kulture. Umrli je takrat Jurčič in zavedali smo se njegove veličine, ko smo ga spremljali na njegovem zadnjem potu k Sv. Krištofu.

Takrat ni bilo strank v smislu današnjih časov, bili so tu pač "liberalci", pred katerimi pa se niso prekrizavale tačasne "tercijalke". Socialistov niti po imenu nismo poznali. Pa čemu tudi, saj smo imeli še Nemce!

Takrat je bila še edina "uboga para" pod božjim solncem — kmet. Toda on je ljubil svojo rodno grudo in čeprav se mu ni godilo bogve kako dobro, se jej vendar ni izneveril. Kmetje niso zapuščali rodne zemlje ter se udinjevali za hlapce v tovarnah. Tudi klečplazcevi nismo poznali, izvemši nekaternike, ki so imeli strah pred nemškimi "valpti". Kazina je bila takrat ona "splendid isolation", katere smo se instinktivno ogibali. "Zigeunerbaron", "Apajune, der Wassermann" in "Bettelstudent" so bili tedaj na repertoaru ljubljanskega gledališča. Stritar je urejeval svoj "Dunajski Zvon" in v Ljubljani smo čitali "Ljubljanski Zvon" in "Kres". Pri Bonaču smo koncem leta za nagrado dobili povrhu še lepe platnice. V licejski biblioteki je kraljeval silni Levstik. — Za deset krajcarjev se je dobilo takrat na dan po šest žemelj ali kifelijcev in kako dobrih. Siromašni dijaki so dobivali od monsignora Jerana marke za dijaško kuhinjo: kosilo osem krajcarjev in večerja tri krajcarje. Pri "Štefanu" pa si se za dvajset krajcarjev pošteno najedel.

V tistih časih Ljubljana še ni poznala modernih tipkarič, stenografinj, kontoristk in kavarniških natakaric. Skratka, ženska je bila takrat posvečena ali matrimoniju ali pa kuhinji. Srednjega spoda so bile kvečjemu — tercijske.

Dasi takrat še niso ukrepali o poglobitvi Ljublja-

nice, je bila njena voda vendar prozorna do zadnjega kamenčka na dnu svoje struge in tekla je tudi takrat v isti smeri kakor danes. V Trnovem so v njeni strugi lovili celo karpe. Poleg teh so ob petkih dominirali na naših mizah močnik, fižol, zelje in sirovi štruklji. Jof, kako so bili dobri!

Na Gradu se je razlegal ponoči vsake četrte ure oni dozdevno obupni krik "Halt, wer da, Patrouille vorbei!" In medlo so brlele plinove lučice. Na trgih in ulicah je mrgolelo onih prijaznih karamijev in pridno smo se odzivali njihovim vzpodbudnim klicem: "Mandoletti freschi, karami, gelati!" — Tam v šolskem drevoredu si vsak hip srečaval starega profesorja Konšcheggia, ki je obiral gnjat ali jedel špeh, šetajoč se po drevoredu. Bog varuj, če ga nisi pozdravil, misleč, da te ne vidi. V onih časih je živel še pokojni Brencelj — Alešovec. Bog daj blagi duši dobro, kako nas je znal razvedriti s svojim humorjem!

Ob nedeljah so delali izlete gospodje "Frisch-fromm-froehlich-frei-evci", ki so se rekrutirali iz porodice na Mestnem trgu, a la Ledenigg e tutti quanti. Na kmetih so kaj dobro znali govoriti slovenski, v Ljubljani jim tega seveda ni bilo treba, ker je takrat vsaka kuharica znala svoj "kuheltajč". Kaj šele milostljive! Popoldne so se gnetle tam v Švicariji pri beli kavici v lončenih rjavih posodicah. Tri ure so posedale in srebele kavo. Strašno hitro so obračale roke in jezik. Toda drugo jutro je zopet zasijalo solnce.

Šiška — Schoenau je bila takrat še v povojih in le na "Komarjevo nedeljo" se je trlo tam vse polno ljubljanskih škriccev. Včasih so ti zabredli celo tja do "Slepega Janeza". Na Zgornji ali na Spodnji Rožnik si moral iti najkeseje do šeste ure zjutraj, zakaj pozneje niso dobil več kave.

Nervoznih ljudi takrat ni bilo. Strežnice v bolnici in strežaji na Studencu so zdehali, ker jim je bilo dolgčas. Brivci so bili reveži, zakaj Ljubljančani so pustili, da so jim rastle brade. Angleško pristrizene brke takrat še niso bile v modi, kakor tudi ne druge inozemske kulturne navade in potrebščine. In luna je vendar svetila na nočnem nebu z istim, ako ne lepšim žarom. Čudno!

Če smo v postu romali k "Božjemu grobu", smo spotoma občudovali pred šentpetrsko vojašnico naše fante, ki so marširali "Direktion der gruene Baum!" In ko smo se vračali, je pel boben ono turobno melodijo: "Vsak dan krompir, vsak dan krompir, vsak dan, vsak dan do nedelje krompir — !" Kaka poezija! Litreček najboljšega vina je stal osemindirideset krajcarjev in vendar gostilne niso bile tako polne kakor v današnjih časih. Pri "Zeksarju" na Dunajski cesti je bila domena ljubljanskih postreščkov. Takrat še niso zahtevali za prenos malega kovčega liter vina kakor dandanes. — In za tri goldinarje te je izvošček popeljal v Kamnik ali Škofjo Loko in nazaj. — Na prostoru sedanjega Mestnega doma so se trle perice ter preresetavale intimnosti ljubljanske "haute voléeje". Po trgu pa je stopical ljubljanski dandy onih časov, dični Malič, ter vprizarjal "Modeschau". Pri ženskah je bil takrat, če se ne motim, še v modi "cule de Paris".

Sploh pa je Ljubljana vedno posnemala svojo veliko sestro ob reki Seini in ni čuda, če si danes prideva častni priimek "Klein-Paris". V gotovem oziru jo pač še nadkriljuje. — Vsaj lahkoživa je postala, da jej ga ni para. Sherlock Holmski pojavi so postali vsakdanji v beli Ljubljani, tajinstveni umori ne presenečajo več, globe-trotterjev je polna Ljubljana in v zakotnih palačah se praznujejo "pariške črne maše".

Preljuba, kaj hočeš še več? Že zdavnaj Ljubljana ni več dolga vas.

Ljubljanski pijančki.

Vsak kraj na svetu ima svoje posebnosti. Metropola Slovenije slovi po svoji krasni legi, po svojem fatalističnem mrtvilu — Bog je dal, Bog bo vzel — in po svoji privlačnosti — Bog mi greh odpusti — kot mesto pijančkov.

Dočim je o prvi točki vsaka debata odveč, ker je neoporečno dejstvo, da je Ljubljana kraj, katerega je priroda blagoslovila z vsem svojim blagom in je ravno tako neoporečno dejstvo, da so Ljubljančani neka-ki politični zaspanci, fatalisti in motrilci kizmeta, je že manj znano, odnosno znanstveno proučeno, da je Ljubljana eldorado vseh vrst dobrodušnih in včasih tudi nedobrodušnih pijančkov. Pa kdo se bo temu čudil! Menite? Čudno je le to, da si je Ljubljana ta karakteristikon v svoji popolnosti — tretja točka — nadelala šele med vojno, oziroma po vojni. Ugovarjali boste, da je temu kriva vojna ali povojna psihoza. Jok! Saj so tudi druge po svetu ljudske duše po vojni prešle iz ravnotežja, zamenjale qui pro quod in iskale izhoda iz duševne zamotanosti, pa vendar niso prouspele obličati na zagonetni Horacevi tezi: nunc vino pelite curas! Toda ljubljanski pivci so kremeniti in dosledni gazitelji po starodavni poti šeg, navad in patriarhalčnih odnošajev. Vojna ali povojna psihoza v tem njihovem stremljenju tiči kvečjemu v tem, da se hočejo izpopolniti tudi v oziru negovanja te svoje avitične posebnosti.

Ljubljanske pijančke delimo v tri kategorije: ponočnjake, vinske bratce in "tihe" pijančke — nekateri nazivljejo to vrsto pivcev tudi "kvartalne" pijančke. Ti trije stabilni gostilniški tipi so povsem različni v svojih početjih in svojih strasteh, toda ena skupna vez jih veže, namreč geslo: "samo ne domov".

Ponočnjaki začno svoj dnevni red, čim se zmrči. Pijančki te vrste si poiščejo prijatelje ali v gostilni ali v kavarni. Kamor se zaženejo, tam pijejo mnogo in različno pijačo; silijo sebe in prijatelje, da pijejo ter da so veseli, dokler se ne prepričajo, da se prav za prav — dolgočasijo. Po daljšem prerekanju sprejmejo predlog, da gostujejo tam kje v kaki predmestni krčmi, kjer je morebiti odprto čez noč. Res je tam še nekako "pol živo", čeprav natakariče že napol zaspane tavajo okoli. Posreči se jim, da izpraznijo litrček, celo drugega in tretjega. Pa sedaj tudi tu postane "resno". Tudi tu zaklepajo. Že rožlja krčmar s ključi, plinove svetiljke počasi ugašajo, izvzemši ona, ki plamti nad njihovimi glavami. Da se izognejo neprijetnim opominom na odhod, morajo pač noleni volens sami zapustiti svetišče. Vrh tega jim natakariča izjavi, da je krčmar vzel s seboj ključe od kleti; nobene stvari ni mogoče več dobiti. Le po mučnem prigovarjanju se jim naposled posreči, preprosi natakaričo, da jim "za pot" prinese še nekaj kozarčkov slivovke. Toda kljub generozni nagradi se natakariča za več ne dá preprosi, opravičujejo se s povelji gospodarja, "ki je že parkrat moral plačati kazen". In tako jo pijančki popihajo v "božjem imenu", toda v splošnem prepričani, da v Ljubljani ni pravega življenja, da je Ljubljana "dolga vas", pusto gnezdo, kjer morajo ljudje leči s kurami vred, da v Ljubljani ni več mogoče strpeti itd.

In tako so na cesti . . . Nihče še ni zaspan in nobenemu se noče domov. Kaj sedaj? Kam sedaj? Ube-rejo pot ter hite pevajoč in razgrajajoč po tihih nočnih ulicah, ne meneč se za ukore redarjev, nazaj v mesto. Viktorija! Tam je luč! Tam imajo še odprto. In kakor

sokoli na plen se "spuste" na razsvetljeno točko. S smehom in ropotom drve skozi kavarniške prostore do mize v kotu. Zgledujejo se v zrcalih ob stenah, ugotavljajoč, da so razmršeni, eden njih pripomni celo: "zlumpani smo".

Dvanajst je že odbila in še vedno so prepričani, da se niso "dobro zabavali". Snujejo nove nakane, tudi frivolne, ki jih pa opuste, ker sta med tem zaspala ob mizah dva njihova člana. Z velikih hrupom zbu-de smrčeča druga, lastniki klobukov spoznajo šele po mnogih izmenjavah svojo last in se napotijo skozi vrata, ki jih zaloputnejo za seboj, da se tresejo okna.

Kako pridejo domov? Večinoma nepoškodovani, saj stoje pod zaščito nevidne blagodejne moči, ki varuje te ponočne ptice pred polomljenjem nog, pred roparskimi napadi in drugimi pripetljaji, katerim so podvrženi solidni ljudje na še tako solidnih potih.

Kako jih doma sprejmejo? Različno. Z vzdih, s podtikavanji in s solzami. Mati se že leto dni žali nad nerednim življenjem svojega Franceljna. Žena drugega leži vso noč objokana v postelji, spominjajoč se svoje mladosti in neizpolnenih priseg svojega sedaj tako lahkomisljenega soproga. Ko pride mož, začne žena jokati, da je joj. Mož skuša ravnih korakov iti k njeni postelji, da jo pomiri. Hoče jo poljubiti. Ona se nejevoljno obrne. On zdvoji, seže si v lase, hipoma se strezne in jeclja, tresoč se: "Draga ženka! Odpusti mi — bilo je zadnjikrat — nikoli več — par dobrih prijateljev — rojstni dan — sami moški — Bog me kaznuj, če je bila kakšna ženska v naši družbi" itd. Ona mu ne odgovori, nego le ihti. Končno se spravi sopro-g potuhnjeno in osramočen v posteljo. Obljublja-jo, da se bodo poboljšali. Bo li ponočnjak držal besedo? Ne! —

Nekaj gospodov te vrste ponudi "dobremu prijatelju", ki je pozabil ključe doma, ali čigar stanovanje je oddaljeno, celo svoje lastno stanovanje za začasno prenočišče; utihotapijo ga "previdno tiho" v sobo, pri čemer je seveda neizogibna karambolaža z različnim pohištvom ter ga ustaliijo na vakantnem divanu, tako da se splašena soproga-trpinka spravi s postelje ter jokajoč v skrajnem negližiju pohiti v otroško sobo.

Ponočnjak je tako dolgo neozdravljiv, dokler ga ne potlači ob tla bolezen, ki mu stvar zagreni. Do tega trenutka ostane zvest svoji navadi; niti prisega niti solze ne morejo ugonobiti njegove poželjivosti po ponočnem kolovratenju. Oduševlja se samo za tajinstvenost noči — izven doma — njega ožive edinole pestre nočne slike, on živi samo ponoči, pozna vse polu- in celonočne plinove in električne svetiljke, pozna vse stražnike, ve, kje tiči še kak izvošček, pozna vse cestne pometače, katerim, če je židane volje, ponudi tudi cigaro ali cigareto; uganja šale z bojazljivimi pasanti, iztakne napisne deske nad trgovinami, ki jih postavi na drug prostor; sedaj pozvoni pred to, sedaj pred ono hišo in kar je še takih duhovitih impromptijev, porajajočih se v glavi pijanega objestneža, ki se je par tout vtepel v glavo, da se hoče pozabavati. In ali se je pozabaval? Pravi, da ne. Zakaj stori isto zopet drugi večer? Psihična uganka. —

Dočim se pijančki te vrste navadno ne zabavajo tako, kakor so nameravali, preden so se podali na križevi pot forsiranega uživanja, je vinski bratec v tem oziru čisto drugačen tip pijančka. Ta druga vrsta obiskovalcev "ekstra sobe" ali tako zvani "stalni gostje" žive samo v zbijanju šal, uspevajo le v gojenju veselice-čenja ter se tudi množe, to se pravi, znajo si pridobiti učence in nove "bratce". (Dalje prihodnjik.)

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

IZ CLEVELANDA.

CLEVELAND, O. — Koncert mešanega pevskega zbora "Zarja", ki se je vršil dne 15. novembra, je zelo dobro uspel, kajti program je bil fino izvajan. Udeležba je bila srednja, — kakih 400 oseb. Sodeloval je tudi pevski zbor "Jadran" iz Collinwooda; zborovodja obeh je g. Ivanuš.

Pred pričetkom koncerta je govoril s. Chas. Pogorelec, tajnik J. S. Z. Predstavil ga je s. Jos. Šiškovč. Isti dan je bil tudi na seji kluba št. 27 JSZ., katere se je udeležilo okrog trideset članov. Sprejeli so tudi nekaj novih. Klub obdržuje večerno šolo, katero vodi druga Šiškovč in Beniger. V nji se podučuje rojake v angleščini in odprl se bo tudi tečaj o državljanstvu. Obiskuje jo kakih šestdeset oseb.

Na dramskem polju je najbolj aktivno dramatično društvo "Ivan Cankar". Ena najlepših njegovih predstav v tej sezoni je bila Tolstojeva drama "Moč teme". Žal, da dvorana ni bila napolnjena, kot bi pri taki predstavi morala biti.

Sodrug Pogorelec je na agitaciji v Clevelandu in okolici. Sodelujejo z njim razni člani clevelandskega in collinwoodskega kluba. Od tu odpotuje v vzhodni Ohio, kjer bo govoril na večjem številu shodov, katere sklicuje ohijska Konferenca klubov JSZ. Aranžmo vodi njen tajnik sodrug Anton Garden.

Poročevalec.

ZOPET ŠOP VESELIH NOVIC!

PUEBLO, COLO. — Oprostite mi, če se ne morem vzdržati da bi se zopet malo ne pobahal z našo napredno naselbino. Rojaki drugod, ki ste nam morda nevoščljivi, iztrebite si to nelepo navado in se učite od nas. "Pojdi in tudi ti tako stori!" je rekel Gospod. Moj evangelij je temu enak.

Torej!

To zimo bomo imeli pet dramskih predstav, in to na modernem odru našega modernega Slovenskega doma. Igrali bomo stvari iz moderne dramske literature, ne pa "Špansko muho", o kateri je nekdo nekje pisal, da je strašansko poučna stvar. Vidite, mi smo literarno že tako visoko vzgojeni, da ne maramo takih muh in ne čitamo "Cvetine Borogradske", "Generala Lavdona" in "Sanjskih bukev". Skoro vsaka družina ima lepo zbirko knjig in omaža za knjige, napolnjena s knjigami, krasi skoro vsako naše stanovanje.

Predavanja se pri nas vrše tedensko. Predmeti so različni — vsi samo poučni. Šare ne maramo, šarastih predavateljev tudi ne.

Pueblski Slovenci so večinoma izučeni delavci in prejemajo precej visoke plače, ker so organizirani. Politično smo v socialistični stranki in se navdušujemo za njen program, naprednejši pa so šli pet tisoč kilometrov in nekaj milj ter par vrst (ruska mera) dalj in so nad nami tako visoko kakor zvezde. Te zvezdice nam kažejo pot kakor zvezda repatica trem kraljem, ki so iskali še enega kralja.

Župnik Ciril bere maše za napredek. V njegovi šoli

se naša mladina uči o evoluciji, o nemogočnosti raznih čudežev in druge učene stvari, katerih mi nismo nikdar čuli.

Trunkov blagoslov nas včasih tudi doseže z leadvillskih hribov. Tako smo navdušeni zanj, da bomo pričeli z agitacijo, da dobi naša fara še enega duhovnika. Ta drugi bo Trunk.

Pečnik študira žensko vprašanje. Žena pod socializmom je vse preveč zatirana in brani ji celo svobodno razpolagati s svojo imovino. To se mora odpraviti, kar smo v naši naselbini storili "po mirnih potih" z nekrvavo revolucijo. Naš preobrat je vreden občudovanja.

Sumina (profesor) razlaga kaj je razlika o tem in onem in strogo ter stvarno kritizira kar ne bi smelo biti tako do pike kakor je. Nekaj pik je namreč treba predstaviti, nekaj ljudi pravilno podučiti in par izmed njih jih bo treba pobesiti v svarilo drugim. To je še edina stvar, ki nam greni ure, kajti prohibicije smo se privadili po svoje. Pijemo samo še za zdravje in na zdravje.

Moja povest ne bi bila popolna, če ne bi omenil, da je naša naselbina sedež najslavnejših slovenskih harmonik, ki so igrale celo za "radio". Ko se je to zgodilo, smo se pohvalili v raznih listih. Akordi teh harmonik so omečili celo zasnežene vrhove naših gora, da so s pričeli tajati. Imamo Orla, ki le sempatam leta, imamo vsake sorte stvari in pečamo se tudi s kosjerejo.

Ustanovili smo mladinsko društvo in ga pridružili k SNPJ. Tako smo si zagotovili tudi bodočo generacijo. "Proletarec" je tukaj zelo razširjen, ravno tako tudi "D. S." prvi ima deset naročnikov, drugega pa nam pošiljajo sem pa tam v večjih zavrtih badava, da se z njimi pospeši naša nikdar nasičena izobrazba.

Postavili bomo tudi spomenik Pepetu s pipcem. Od mesta smo že dobili dovoljenje in prostor v našem najlepšem parku. Mogoče se še premislimo in ga postavimo v farnem vrtu, kadar dobi značaj umetnega parka. Pravijo, da imajo veliki možje vseh narodov svoje spomenike v ameriških mestih. Slovenci smo izjema. Zakaj? Mar nismo naprednejši od drugih? Mar tudi mi ne slavimo svojih velikih mož? Torej čemu naj bi čakali! Plehar Matic mi je svoj čas pravil, da dela nato da se postavi pokojnemu pionirju duhovniku Buhu spomenik v eljski naselbini. Kedaj ga postavijo, ni moja briga, rad pa bi, da bi bili mi prva naselbina, ki bo postavila spomenik našemu velikemu možu, ki je naše doline fant. Zamislite si Pepeta z visoko dvignjenim pipcem! Čudežno umetniški kip! Vsa Betajnova bi bila ponosna!

Ne vem, če bomo zmogli sami zbrati potrebno vso. Upanje mi je leglo v dušo, ko je prišlo kakor žarek skozi meglo naznanilo, da se je tam v daljnem mestu Waukegan rodilo novo dete — "progresivni blak". Na vas se obračam, o bratje blaki! Vi, žejni progresivizma, vi oznanjevalci svobode, vi čistilci in pometači, pošljite nam potrebne groše, da ovekovečimo našega Pepeta in njegov pipec! Na vrhu spomenika pa zasedimo bakljo, ki bo širila luč do vsakega blaka v progresivnem blaku. Tedaj, bratje blaki, boste šele svo-

bodni, naše podporne organizacije bodo očiščene korupcije, naše ženstvo bo osvobojeno — vladala bo prava, čista svoboda — vse po naši zaslugi!

Velik si, o, Alah!

Old Timer.

GROBOVI BODO IZPREGOVORILI.

Kje in kdaj? V nedeljo 29. novembra ob 3. popoldne v dvorani SNPJ., 2657 So. Lawndale Ave. "Grobovi bodo izpregovorili" je socialna drama, kakršnih se v realnem življenju nešteto dogaja po svetu. Slika teh realnih dram je igra, ki jo vprizori v nedeljo dramski odsek kluba št. 1. Na čikaškem slovenskem odru bo sedaj prvič igrana.

Kot poročajo člani in članice, ki prodajajo vstopnice, bo dvorana napolnjena občinstva, ki se zanima za dobre igre. Na sporedu bo tudi nekaj drugih točk, kot je razvidno iz oglasa na drugem mestu.

Prihodnja naša dramska predstava bo "Navaden človek", šaloigra v treh dejanjih. Vršila se bo v nedeljo 24. januarja 1926. Po tej bomo imeli v tekoči sezoni še dve predstavi: v nedeljo 14. marca v dvorani ČSPS. in v nedeljo 2. maja v dvorani SNPJ.

Naše predstave v prihodnji sezoni bodo: v dvorani ČSPS, dne 24. oktobra 1926 in 30. januara ter ter 27. marca 1927. V dvorani SNPJ. dne 5. decembra in 31. decembra 1926 in 1. maja 1927. Vsi-ti datumi padejo na nedelje. — *P. O.*

AKTIVNOSTI KLUBA ŠT. 1.

CHICAGO, ILL. — Na prošli seji kluba št. 1 JSZ., ki se je vršila v petek 20. novembra, je bilo sprejetih v klub šest novih članov in članic.

Klub sodeluje v kampanji za razširjenje lista American Appeal, ki prične izhajati januarja prihodnje leto, in v ta namen si je nabavil precej naročniških kart. Naročili bomo tudi večje število izvodov prve izdaje "Appeala", katere bomo razdelili na naših priredbah.

Seja je zaključila, da se bodo pod avspicijo kluba tudi to zimo vršila predavanja. Aranzirali bomo sestanke in predavanja za mladino. Po predavanjih sledijo vprašanja na predavatelja in diskuzije.

V nedeljo 29. nov. ima klub dramsko predstavo v dvorani SNPJ. Po tej bo imel to sezono še tri večje priredbe.

Prijatelje kluba opozarjamo na našo Silvestrovo zabavo, ki se bo vršila v dvorani SNPJ. dne 31. decembra. Imeli bomo dobro godbo in lep polnočni program.

V prihodnji sezoni bomo imeli šest večjih priredb, med njimi pet dramskih.

Vstopnice za naše dramske predstave in za zabavo na Silvestrov večer dobite pri tajniku kluba v uradu "Proletarca", in pri članih in članicah kluba. — *P. O.*

KONCERT PEVSKEGA ZBORA "LIRA".

CHICAGO, ILL. — Prošlo nedeljo se je vršil v dvorani SNPJ. koncert mešanega pevskega zbora "Lira", s katerim so sodelovali zbori "Sava" (Chicago), "Triglav" (So. Chicago) in "Slovan" (Pullman). Udeležba je bila srednja. Otvoritveni nagovor je imel F. Zaitz, ki je dejal, da misli Lira na eni svojih bodočih priredb dati občinstvu slovensko operno predstavo (pela bi "Gorenjskega slavčka), ako bo v stanju premagati poteškoče, ki jih ima v enem ali drugem oziru vsak slovenski pevski zbor, ne le v Chicagu, ampak tudi dru-

god. Ako se ji to posreči in če ji bo slovensko občinstvo pripravljeno nuditi dovolj naklonjenosti, bo svoj namen izvršila, v nasprotnem slučaju pa bi imela le trud in nobenega uspeha.

Za uspešnost izvajanja težjih skladb je potreben dober zbor in dobri solisti. Če se gre na oder z opero ali opereto, je treba, da so nele dobri pevci, ampak tudi igralci.

V vsakem slovenskem zboru v Chicagu je nekaj dobrih moči. Iz teh bi se moral v interesu lepega peja rekrutirati poseben skupen zbor pod skupnim vodstvom, oziroma odborom vseh interesiranih zborov. Imel bi skupne vaje, ne bil bi pa samostojen zbor, pač pa le stopnja naprej za dobre, izvežbane pevce.

Ta zbor bi nastopal skupno kot zbor, in razdelil bi se tudi v duete in kvartete. Tako bi bilo na vsakem koncertu vsakega interesiranega zbora tudi nekaj dovršenih nastopov. Razume se, da bi celotni zbori nastopali na svojih koncertih kakor dozdaj. Po tej poti bi jih izboljšali in tudi udeležba na njih bi bila skoro gotovo večja kakor sedaj.

Nastopi zborov na Lirinem koncertu so bili v splošnem dobri. Mešan zbor "Lira" je pel precej dobro. "Slovan" pod zborovodjem Kuhelnom se je prilično izboljšal. "Triglav" ima nekaj dobrih moči v svoji sredi, posebno eno žensko. "Sava" ima zelo dobrega tenorista, ki veliko obeta. Slovenskih pevcev in pevk, ki bi se jih dalo izvežbati da bi res imeli en skupen dober zbor, bi se torej dobilo, dasi jih ni niti od daleč toliko kakor pivcev in pivskih pevcev.

Duet na Lirinem koncertu ni bil posrečen. Kvartet pa je rešil nalogo. Vsi štirje glasovi (moški) so bili dobri, in bili so v nastopu precej sigurni samega sebe. Ne tako duet.

Overturo je izvajal Koludrov orkester, ki ni slab, vendar pa je za take komade treba večjega orkestra. To pa je pri dohodkih, ki jih imajo pevski zbori v naši naselbini, nemogoče. Morda se sčasoma reformirano. Na eni strani je treba boljši, bogatejši program ter več nastopov s samo dobro izvežbanimi pevci. In pa večja vstopnina ter polna dvorana ljudi. Tudi par rediteljev bi bilo na mestu v dvorani. Imajo jih povsod, čemu bi jih na slovenskih koncertih in dramskih predstavah ne imeli! — *K.*

PISANEMU POLJU.

BARBERTON, O. — Sedaj smo v lovski sezoni, ki je g. Trunka, ki jaga po "Pisanem polju", tako zmešala glavo, da misli da za vsakim grmom tiči zajec. On pravi "nekaj", torej če ne zajec pa vsaj "kajut"; slednje je neke vrste zver v tistih hribih kjer jaga g. Trunk s svojo mušketo. Lovci se zelo radi varajo — namreč sami sebi nekaj dopovedujejo kar od kraja vedo da ni res, potem pa si verjamejo, ker le trdijo naprej eno in isto pesem.

O evoluciji pa bi lahko nehal pisati. Čemu ponavljati pesem, ki se slabo rima, kar naprej. G Trunk ve kaj je evolucija, ne dopade pa se mu, da bi jo do kraja zapopadli tisti od katerih so fare odvisne.

Rekel sem, da "pisano polje" ni nikakšno znanstveno polje, pa tudi zabavno ni. Je nekak Trunkov "piknik graund", kjer bije žogo sam s seboj, rezultate pa sporoča frančiškanskemu listu. Poučni niso in klerikalci se ne bo nič zablislilo v glavi, ako bodo za svojo vzgojo odvisni od gradiva kakršno se tiska v "Pisanem polju" in v frančiškanskih člankih.

A. Gabler.

PROLETARIAN DIAMOND OIL ASSOCIATION.

Cleveland, Tex., dne 12. novembra. — Pred nekaj dnevi sem dobil od nekega člana gori omenjene družbe, ki jo nazivata "Proletarske" in neproletarske korporacije, "Proletarca" v katerem opisujete pod omenjenim naslovom našo družbo.

Prosim vas da nam dokažete, da naša organizacija ni proletarska. Vi primerjate našo k različnim drugim korporacijam, ki so imele najete agente za prodajanje delnic in obetali delavcem bogastva, do katerih imajo priliko priti čez noč. Ali ste v naših oglasih že kdaj čitali take obljube našim delničarjem? Obljubili jim nismo drugega kakor pošteno poslovanje. To smo in bomo vedno storili.

Naše knjige in podjetje je vsakemu odprto. Lahko si ogleda vsakdo vse poslovanje, predno se nam pridruži. Vi pišete, da ste dobili več pisem na urad JSZ. za pojesnili o našem podjetju in da udarite po našem "skimu". Ako je "Proletarec" res delavski list in za naprednost, bi se moral prepričati preje predno bi kako stvar kritiziral v javnosti. Jaz sploh ne mislim da nam bi vsebina tistega članka o naši korporaciji mogla škodovati. Kritika iz poštenega namena vedno več pomaga kakor pa škoduje. Ko ste vi dali svojo izjavo o našem podjetju, se je v naselbini od kjer so rojaki za razvitje tega podjetja največ prispevali, porodil sum in tako sta dva člana tega podjetja iz Somerset, Colo., prišla v Texas, da pregledata obrat naše korporacije. Po njunih izjavah sta našla vse v najboljšem redu kot sta pričakovala.

V svojem članku pišete, da smo obljubili za \$1000 delnic organizaciji, od katere se nam bi pridružilo od tri do štiri tisoč članov. To bi tudi storili in te delnice bi bile vzete od 20% delniške glavnice, katere nam zakon dovoljuje porabiti za razvitje podjetja. Ali bi ne bilo boljše da bi organizacija na ta način dobila za tisoč dolarjev delnic, kot da bi šel denar agentom? Kaj bi lahko prineslo za \$1000 delnic, ako bi nam bila sreča mila, da bi zadeli na bogate oljne zaklade, tega vam ne bom pisal, akoravno vem v Texasu za korporacij, kateri je tisoč dolarjev od njene ustanovitve do danes prineslo gotovo več kot pa lastuje katerakoli slovenska organizacija. Saj tako mi je bilo poročano.

V vašem protestu pišete, da ako je podjetje delavsko, čemu ne bi smel posameznik lastovati več kot 49% delniškega kapitala. Na to je lahko odgovoriti. Kakor hitro ima ena oseba čez polovico lastninske pravice v korporaciji, dobi s tem kontrolo, akoravno ima vsaki član enako pravico pri glasovanju. Najprimer, da bi res en posameznik lastoval 80% kot navajate vi, ali ne bi šel s tem lahko tako daleč da bi v kratkem spadalo vse njemu. Vsaka razumna oseba mora vedeti, da član ki je toliko močan v financah, da bi kupil 80% delnic, bo lažje kupil ostalih 20%, kot pa člani 80%. V naših pravilih imamo, da mora vsak član ki hoče prodati svoj delež v tem podjetju istega najprvo ponuditi korporaciji in če ona ne kupi ga lahko proda drugim. Kaj pomeni vzeti od korporacije 80%, to mora vsakdo vedeti da razdor. Če v Texasu ni legalno, da bi imeli v korporacijah vsi člani enake pravice pri glasovanju, brez razlike koliko kdo lastuje delnic, tega ne vem, vem pa, da smo dobili državno dovoljenje zato. In ravno to bi moralo biti pri vsaki delavski korporaciji. Na primer, da pride kaka korporacija kot je naša do oljnih zakladov in da postane dobičkonosna, se v takih slučajih navadno večinski delničarji združijo in sklenejo, da šteje vsaka delnica en glas in s tem

dobe zopet kontrolo in vsak čas lahko glasujejo da se male delničarje izplača. Na ta način pride lastnina, za katero so delničarji prispevali, v privatne roke številu premožnejših delničarjev, ali ni res tako?

"Proletarec" se šteje, da je glasilo J. S. Z. Kolikor sem se jaz naučil o socializmu, je za pridobitev privatne lastnine za delavstvo, ki bi moralo posedovati svoje produkte in bogate zemeljske mineralije. Do njih smo ravno tako opravičeni, kot naši izkoriščevalci kapitalisti. Socializem priporoča, da se naj gospodarsko in politično organiziramo. Tudi jaz sem zato, ali žal da nisem še videl niti enega naprednega lista, da bi se zavzel in pisal kako bi se mogli delavci gospodarsko organizirati. Po mojem mnenju bi se morali delavci združiti in organizirati svoja industrialna podjetja. Kaj vi mislite o tem?

Jaz nisem še nikoli rekel ali pisal, kaj bo prineslo delničarjem naše podjetje. To pa vedno trdim, da če bomo vztrajali do konca in da postane naše podjetje dobičkonosno, bomo s tem storili največji korak naprednosti za delavsko ljudstvo, ker podjetja vseh strok bi se začela ustanavljati na enaki podlagi kot je naše.

Ako ste res za napredek, se lotite dela in dajte podatke delavstvu, kako bi začeli ustanavljati svoja lastna podjetja. In če boste s tem spodbudili delavstvo, da se bo začelo zavedati kaj pomenijo delavska podjetja, boste s tem gotovo naredili največji korak naprednosti za vaše sodruge. Ako se odločite pisati članke za ustanavljanje delavskih industrialnih podjetij, se vam tudi jaz pridružim, naročim si vaš list in vam pošljem kaj gradiva po svoji zmožnosti.

Vaš za naprednost in ustanavljanje delavskih industrijskih podjetij.

Frank Zimmerman.

*

NEKOLIKO KOMENTARJA.

V "Proletarcu" z dne 22. oktobra to leto je bil prioben članek "Proletarske" in neproletarske korporacije, kateri se dotika tudi družbe P. D. O. A. Kdor ga še ni prečital, naj ga prečita in ga primerja z odgovorom g. Zimmermana.

"Prosim vas, da nam dokažete, da naša korporacija ni proletarska", pravi g. Zimmerman.

V članku ni nikjer rečeno, da družba ki jo brani g. Zimmerman pred namišljenim napadom ni proletarska. Seveda je! Dokler so njeni lastniki proletarci, je proletarska. Če pa bi po srečnem naključju postali Rockefellerji, vsaj v miniaturni, bi prenehala biti proletarska. Tudi Rockefellerjeve kompanije so bile od kraja proletarske. Henry Ford je iskal desetake in stotake, ko je pričel graditi avtomobilsko delavnico. Proletarskih družb smo torej že veliko imeli in P. D. O. A. ni ne prvo ne zadnje delavsko podjetje. Po deželi je celo nekaj premogovnikov (g. Zimmerman je bil preje premogar), ki jih lastujejo delavske družbe. Tudi precej drugih delavskih korporacij je v Združenih državah, ki so bazirane na načelu zadrugištva. Te so v resnici zavarovane, da ostanejo v proletarski posesti.

P. D. O. A. ima v svojih pravilih, da ima vsak delničar en glas, neglede na število delnic. Nihče pa jih ne smete imeti več kot 49 odstotkov.

Mi smo to omenili in vprašali: "Ako sme en posameznik v enem podjetju lastovati 49% kapitala (delnic), ali se more tako podjetje smatrati za zadrugo, ali delavsko?"

G. Zimmerman pojasnjuje, da je ta določba v pravili zato, da se zabrani posamezniku priti do večine kapitala. Torej 49% ga ima lahko, a več ne. On je

prepričan, da ta določba varuje manjšino. Pa je v zmoti. Če bi se res dogodilo, da bi vzel en posameznik 49% izdanih delnic, potrebuje še sorodnika ali prijatelja, ki bi imel dve delnici, pa jih imata 51%. Ampak pri podjetjih, ki olje šele iščejo, ni te nevarnosti. Nastane šele tedaj, kadar se začuti bogate mineralije, kot jih imenuje g. Zimmerman.

V pismu pravi nadalje, da ako smo res za napredek, tedaj se lotimo dela in dajmo delavstvu podatke, kako da naj začne ustanavljati svoja delavska podjetja.

Ko je g. Zimmerman organiziral P. D. O. A., ni vprašal za podatke, ampak za gotovino. S podatki se ne grade tovarne, tudi olje se ne najde z njimi. Denarja pa je med delavci zelo malo. Gospodarska družba je tako urejena, da imamo posedujoči in neposedujoči sloj — kapitaliste in delavce. Delavci ne morejo s podatki zgraditi svojo jeklarsko in železno industrijo kakršno kontrolira jeklarski trust, ker ne poseduje gmotnih sredstev. Če hoče delavstvo kedaj posedovati to kar danes poseduje Ameriška jeklarska korporacija (v kateri, mimogrede rečeno, je tisoče "delavskih delničarjev"), bo moralo izvesti socializacijo, in podatke, kako se to stori, daje socializem.

Socialistično gibanje neguje zadrage in navaja delavstvo na gospodarske organizacije, ako ne z drugega namena že zato, da se uči gospodarsko delati. Delavskih zadrug je zelo veliko po svetu. Le malokatera išče olje ali rudo. Posedujejo precej milijonov premoženja, ali v primeri s premoženjem družb posedujočega sloja so v gospodarskem oziru malenkost.

Vsi ne moremo iskati olja ali zlate rude. V industriji ne bi mogli tekmovali s kapitalizmom. Celo v trgovini na drobno imamo težave, v trgovini na debelo pa še večje. Ampak počasi se vežbano gospodarsko delati, in ko pridemo dovolj daleč, bomo zaključili, da če hočejo delavci biti deležni polne vrednosti svojih produktov, je treba socializirati naravne zaklade, vse glavne industrije, produktivna in distributivna sredstva. V tem slučaju bi bila odvzeta lastnikom tudi družba v Clevelandu, Texas, ako bi postala recimo približno toliko bogata kakor je Sinclair Oil Co.

Članek, na katerega je odgovoril g. Zimmerman, nismo pisali z namenom koga žaliti ali posušiti olje v globinah pod stojniki P. D. O. A., ampak objasniti, da pot do boljše bodočnosti za delavski razred ni v Zimmermanovi teoriji proletarskih družb, pač pa, da je treba razredno zavednost malo drugače pojmovati kakor jo tolmači g. Zimmerman v oglasih za P. D. O. A. V ostalem želimo lastnikom P. D. O. A. vso srečo pri iskanju sreče. Zanje je cilj olje in nam ne bo škodovalo, če ga dosežejo.

Bridka resnica.

Ako se hoče naučiti žival proizvajati gotove kretanje, je treba za to dolgo časa. Še več časa pa se porabi, da se nauči ljudi servilnosti do vladajočih. Prično že pri otrocih v cerkvi in šoli. Ko pridejo iz šolske dobe, vrši to delo naprej literatura in druge institucije, vse podpirane od vladajočega razreda. Ker so ljudski možgani na ta način zastrupljeni, ne morejo zdravo misliti in vsled tega smatra nezavedna masa socialiste za svoje največje sovražnike. Socialistična propaganda je vsled takih razmer otežkočena, ker mora več svoje energije porabiti za učenje nezavedne mase, kakor pa za boj proti kapitalizmu.

Agitacija za J. S. Z. v Ohio.

Sedanja kampanja razredno zavednega delavstva v državi Ohio, o kateri so čitatelji že poučeni iz poročil v prejšnjih izdajah "Proletarca", je v polnem zamahu. Ko to pišem, je sodrug Pogorelec v Clevelandu. Upam, da se je na koncertu Zarje ob zvokih njenega petja in petja zbora Jadran odpočil in pozabil za trenutek na vse težave tega sveta ter si pri tem pridobil novih energij, da bo s podvojeno silo nadaljeval započeto kampanjo.

Ko konča z delom v Clevelandu in okolici, se poda med premogarje v vzhodni Ohio in v bližnje naselbine v W. Virginiji.

Kdo ne pozna starokrajškega reka, da "kovač je hudič." V Ameriki velja to za premogarje. Ne vem ali raditega, ker so premogarji bližje pekla in toraj hudiča kot drugi delavci, ali raditega, ker imajo precej lastnosti takozvanih "rough neck-ov". Fakt je vsekakor ta, da bomo ohijski in bližnji westvirginski premogarji precej dobro zastopani v tej kampanji. Akoravno ima sodrug Pogorelec močan, utrjen glas na govorniškem odru, mu bo gotovo precej pošel ob zaključku zadnjega govora v tem okrožju. (Sodruge v drugih krajih, katere obišče pozneje, pa vzlic temu zagotavljamo, da jim bomo poslali Pogorelca zdravega na telesu in grlu.)

Da to niso samo prazne besede, dokazuje sledeča aranžma shodov v tej okolici:

Fairpoint, 25. novembra. — Maynard, 26. novembra. — Triadelphia (in Elm Grove), W. Va., 29. novembra. — Bridgeport, 29. novembra. — Blaine, 30. novembra. — Glencoe, 4. decembra. V teh naselbinah se vrše shodi na datume kot omenjeno prej. Poleg teh naselbin bo posetil s. Pogorelec rojake na Ramsey dne 1. decembra, naslednji dan pa se bo nahajal na Piney Fork. Upam, da mu bodo šli rojaki v teh naselbinah na roko, kakor tudi po ostalih krajih, kjer se bo nahajal, in se udeležili shodov v največjem številu ter kooperirali z njim v vseh ozirih.

Posebno važen bo shod v Bridgeportu (na Boydsville), na katerem bo govoril poleg Pogorelca v angleškem jeziku tudi Adolph Pacifico, ki je bil v zadnjem času promoviran na mesto poddistriktnega predsednika U. M. W., in sicer pred nedavnim čiščenjem organizacije. Razun tega je Bridgeport tudi nekakšno središče tukajšnjih slovenskih premogarjev, takorekoč nekaj Cleveland v miniaturi, in v to v polnem pomenu besede. Raditega se pričakuje, da bodo na tem shodu zastopane vse naselbine, neglede na shode, ki se bodo vršili v drugih okoliških krajih.

V nadaljno pojasnilo naj še služi, da se bo shod v Triadelphia, W. Va. vršil ob 10. dop. (29. nov.) v zborovalnih prostorih društev.

Shod v Bridgeportu (Boydsville) se bo vršil isti dan točno ob 2.30 popoldne.

Od tu s s. Pogorelec poda v Girard in okolico, od tam pa v Barberton. Vsako napovedovanje, slično prerokovanju, je tukaj odveč. Upamo pa, da bo rezultat sedanje kampanje pokazal podvojenje aktivnosti našega gibanja v Ohio. Čitateljem teh vrstic pa kličem: Pridružite se socialističnemu gibanju, ako še niste del istega, da s tem postanete člani zavedne delavske armade. Vi potrebujete nas in mi vas. Skupno v skupnih vrstah bomo korakali v boju za skupne cilje — v socializem!

Premogarji, udeležite se omenjenih shodov! Sodelujte s sodrugim Pogorelcem!

Anton Garden, tajnik ohijske konference.

Nekoliko zgodovine kluba št. 2, J. S. Z.

Nace Žlemberger.

Socialistični klub v Glencoe, Ohio, ki ima v J. S. Z. številko 2, je bil ustanovljen pred dvajsetimi leti. Malo je socialističnih organizacij po jugoslovanskih naselbinah v Ameriki, ki bi dosegle to starost.

Dne 18. novembra 1905 so se zavedni delavci v Glencoe zbrali pri Andreju Kravanju in ustanovili socialistični klub. Vpisalo se je vanj dvanajst članov, nekaj pa se mu jih je pridružilo kmalu po ustanovitvi.

V prvem odboru so bili: Nace Žlemberger, predsednik; John Kravanja, tajnik; Martin Pirc, blagajnik. Pregledovalca knjig, John Stegu in John Rebol. Izvoljeni so bili za trimesečni termin.

V tem klubu niso bili samo slovenski delavci, ampak so se mu pričeli pridruževati dalmatinski Hrvatje in Italijani. Postal je pravi mednarodni socialistični klub. Člani raznih narodnosti so prinesli klubu tudi razne nazore. Leta 1908. se je po prizadevanju sodrugov drugih narodnosti pridružil "Industrialnim delavcem sveta" (I. W. W.); ta organizacija ga je proglasila za svoj lokal, mu poslala čarter in mu dala številko 111. Po treh mesecih smo bili zopet izven I. W. W. in to radi spora, ki ga je imela imenovana organizacija z unijo premogarjev (U. M. W. of A.). Potem je postal klub nekaj časa neaktiven; vzrok je bila industrialna kriza. Posamezniki pa so mu netili iskro življenja in po letu dni je bil zopet v aktivnih vrstah in krepko sodeloval s čikaškimi socialističnim klubom. Ko se je ustanovila J. S. Z., je tukajšnji klub sodeloval z njo kolikor je največ mogel za razširjenje socialistične ideje med jugoslovanskim delavstvom. Klub št. 2 je poslal delegata na vse zборе JSZ., razun na milwauškega. Klubov delegat na vseh je bil Nace Žlemberger.

Tajniki kluba št. 2 od njegove ustanovitve do danes so bili: John Kravanja, Nikola Sabolič, Nace Žlemberger, Matevž Tušek, Pavel Dolenc, Frank Jakopič, Alojzij Bric in Frank Čemažar. Od teh so gibanju še zvesti Louis Britz, Frank Čemažar in podpisani. Nik. Sabolič in Pavel Dolenc sta med mrtvimi. Ko že omenjam pokojnike, naj omenim še dva vrla sodruga, ki sta bila člana tega kluba: Jožeta Dernača in Ivana Mekindata. Dernač je v Neffsu ustanovil socialistični klub št. 26, kateri se je v povojnih viharjih prelevil v komunističnega. Sodrugi Dernač je umrl za srčno hibo. John Mekinda, ki je od tu odpotoval v Nokomis, je bil ustreljen od zlobne roke.

Dasi Glencoe ni nikoli bila velika naselbina, znanu je naš klub v svojih knjigah zelo veliko imen. Imeli smo člane, kakor vsaka druga socialistična organizacija, ki so pristopili iz čistega prepričanja; imeli smo take, ki so se mu pridružili vsled hipnega navdušenja v pričakovanju, da se preobrat kmalu dogodi. Eni so postali trdni propagatorji socializma. Drugi so se vrnili v tabore nazadnjaštva in reakcije in napadali posamezne sodruge in ves socialistični pokret.

Ob dvajsetletnici kluba se spominjamo vseh, ki so se pod njegovim okriljem borili za delavsko stvar in pomagali širiti socialistični nauk. V dobrem spominu imamo vse, ki so delali kot sodrugi s sodrugi, tudi tiste, ki so bili lojalni socializmu le nekaj časa.

Naselbina Glencoe je postala vsled aktivnosti tega kluba splošno znana v slovenski ameriški javnosti in

poznali so jo tudi v starem kraju. Marsikak dopis je bil poslan našim listom iz tega kraja. Ni čuda, da je to razglašenje privabilo sem precej delavcev, ki so nameravali ostati tukaj. Ali dela je bilo malo in tudi kraj mnogim ni ugajal ter so zopet odpotovali.

Kakor marsikatera druga premogarska naselbina, je tudi tukajšnja zavita v mrtvilo že precej časa. Dela se slabo, in to je vplivalo tudi na klub št. 2, ki v takih razmerah ni mogel rasti v članstvu in podvzemati velike akcije. Storil pa je vse, kar je v danih okoliščinah mogel. Razpečali smo tekom let veliko socialistične literature in izvršili precej propagandističnega in vzgojvalnega dela. Medvojne in povojne krize niso prav nič omajale našega kluba.

Ko se oziram ob tej priliki dva desetletja nazaj, vidim precej dolgo karavano, ki se razteza od sestanka pri sodrugu Kravanju pred dvajsetimi leti do danes. Veliko se jih je trudilo in so obstali ob potu, nekateri so se vrnili, drugi so nadaljevali svojo začrtano pot naprej. Vsem, ki so bili v vrsti in korakali z njo, tudi tistim ki so se predčasno utrudili, pozdrav! Pozdrav tistim ki ste še živi, pozdrav onim ki so se vrnili v zemljo. Vsem pa, ki so ostali načelu socializma zvesti do groba, časten spomin!

Agitatorji na delu.

Naročnin so poslali:

John Lamuth, Muse, Pa.	6
Anton Žagar, Chicago, Ill.	6
Andrew Vidrich, Johnstown, Pa.	4
Frank Modic, Warren, O.	3
Joseph Kogoy, Auburn, Ill.	3
Frank Nagode, Sheboygan, Wis.	3
Joseph Volk, Cleveland, O.	3
Andy Bertl, Darragh, Pa.	3
Joseph Koenig, San Francisco, Calif.	2
Frances Zakovšek, North Chicago, Ill.	2
Ilija Bubala, Johnstown, Pa.	2
Frank Bregar, Avella, Pa.	2
Louis Višnikar, Oglesby, Ill.	2
Frank Rataic, Forest City, Pa.	2
Anton Debevc, Sheboygan, Wis.	2
Rok Božičnik, Nokomis, Ill.	2
Frances A. Tauchar, Chicago, Ill.	2
Joseph Ovca, Springfield, Ill.	2
Joseph Zorko, West Newton, Pa.	2
Louis Britz, Lawrence, Pa.	2
Peter Kallan, Gillespie, Ill.	1
Geo. Kristell, Acosta, Pa.	1
Mary Fradel, Latrobe, Pa.	1
John Kunstelj, Gross, Kans.	1
John Kvartič, Morgan, Pa.	1
John Krebelj, Cleveland, O.	1
Rudolph Potochnik, Detroit, Mich.	1
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	1

"THE NEW LEADER"

Najboljši angleški socialistični tednik v Ameriki je "The New Leader", ki izhaja v New Yorku. Vsebinska je izbrana in za sotrudnike ima sposobne pisatelje in časnikarje. Prinaša pregled socialističnega gibanja doma in po svetu. Razprave in članke ter vse kar prinaša, je vredno, da se čita. Naročnina na "New Leader" je \$2 na leto. Naslov: "The New Leader", 7 E. 15th St., New York, N. Y. Naročnino sprejema tudi tajništvo JSZ. Sodrugi in somišljeniki, širite naše liste!

WAUKEGANSKA POŠTA.

Decembra meseca bodo važne volitve. Organizacije vseh vrst volijo nove odbore. Njihove naloge se večinoma lahke, ker hočejo da so lahke. Odbori funkcionirajo po gotovem avtomatičnem pravilu in organizacije tudi.

Socialistični klubi se od drugih organizacij razlikujejo. Če so njihovi odbori avtomati, tedaj klub životari in navadno izgine. Socialistični klubi morajo biti žive organizacije. Njihovi odbori se morajo zavdati nelahkih nalog.

Vendar pa je za vsako organizacijo važno, koga voli v svoje odbore. Dobro bi bilo, da članstvo vseh v decembru o tem razmišlja in glasuje tako kakor v interesu svoje stvari mora, oziroma bi moralo.

Tisti, ki so tako ubogi, da nimajo zobnih ščetk (krtačk) naj bodo potolaženi. Dobili bodo polovico ščetke od onega, ki jo ima. Tako pravijo tisti, "ki bodo vse delili".

Kaj pa kurja očesa — ali bomo te tudi delili? Dajte! Le hitite!

Kadar dobi zastareli romanizem zaslužno brco, takrat je naše pastirstvo hitro pripravljeno s slabimi argumenti dokazovati svojo moč, ob enem pa javka za svoje ovčiče, češ, da se jim odvzema verska svoboda in se jih tira v pogubljenje. Pa ni tako hudo, kajti ovčice imajo toliko svobode, da smejo svoj trdo zaslužen denar dajati mrtvi roki, katera jim zapira okna in vrata, da ne posije žarek solnca v njihove glave. Več solne

luči in svežega zraka našemu narodu! Odprite okna in vrata na stežaj, da prezračimo naše duševno uboštvo, da posije solčna svetloba tudi po mračnih kotih! Agitirajte za naše glasilo "Proletarca"!

Prijatelj, ki to čitaš, tebi velja to vprašanje: Si že kedaj kupil kako knjigo, ki jo je spisal Ivan Cankar? Nabavi si njegova dela in jih pazno, pazno prečitaj! Ne bo ti žal! Zimski večeri so dolgi in užitka boš imel obilo. Ko boš čital, pomisli, ako ne bi dobil v njegovih knjigah kakšen karakter, ki ti je podoben. Zamisli se v to resnično življenje, ki ga Cankar tako umetniško opisuje. Opazuj te bedne in izmučene ljudi, kako hrepene po odrešenju, po boljšem življenju, opazuj, kako ljudje radi dajo za pol ure veselja tisoč ur trpljenja.

Svet je poln lahkomišelnih ljudi, — brez cilja romajo na božja pota in komaj se skesajo, že zopet greše. Radi svoje duševne lenobe bomo morali vsi na Golgato, potem bo šele boljše življenje.

Delavski domovi.

Strokovne unije v Illinoisu lastujejo 54 delavskih domov (dvoran). 18 izmed njih so posest lokalov premogarske unije. 27 delavskih domov je v Chicagi, med katerimi je največji Dom unije delavcev cestne železnice. V gornji dvorani tega doma je prostora za 5,000 ljudi.

Oglašajte priredbe klubov in društev
v "Proletarcu".

Ameriški Družinski Koledar 1926.

Dvanaesti letnik "Ameriškega družinskega kolarja", ki bo v knjigovelnici v kratkem gotov, je knjiga, ki bo razveselila tisoče čitateljev.

Letnik 1926 vsebuje bogatejši informativni del kakor navadno, a tudi drugi deli so fino urejeni.

Med leposlovnimi prispevki opozarjamo posebno na povest "Duša v plamenih", ki jo je spisal Tone Seliškar, in "Bog jo je kaznoval", povest izpod peresa Angela Cerkvenika. Obe sta spisani za Koledar letnik 1926. "Dolarjeva povest" je literarni prispevek, ki vas bo izredno zanimal. Sledili boste papirnatemu dolarju, ki vam bo povedal, kaj je vse doživel v šestih tednih potovanja iz registra v register in iz žepa v žep. Bil je v lasti pijancev, beračev, revnih delavcev, zdravnikov, prostitutk, igralcev za denar, salunarjev, mesarjev, morilcev, tatov itd. To zanimivo delo je spisal za Koledar Ivan Molek.

"Kako bodo izgledali ljudje čez tisoč let?" Nekoliko pojasnila vam da članek v Koledarju.

"Bine in Tine" vas popeljeta v čase, ko so se delavci v bivši Avstriji borili proti reakcionarnim vladam in se včasih tudi malo poigrali s komisariji, ki so prežali na besede socialističnih govornikov na shodih. To sliko je prispeval Jože Zavertnik.

"Problemi ljubezni" je črtica iz vsakdanjega življenja. Godi se neke v Ameriki in vsepovsod po svetu. To povest je spisal F. S. Tauchar.

Andrew Kobal je v poljudni besedi opisal svetovno znani park Yellowstone. To delo krasijo mnogo ilustracij.

"Ob slovesu starih" je kratka igra, prirejena za oder za priredbe na Silvestrov večer. Njen avtor je Ivan Molek.

Informativni del vsebuje med drugim: "Koledarske podatke; Število zvezd; Najvišje gore v Z. D.; Največje reke na svetu; Početek "Ameriškega družinskega kolarja"; Pričetek pratik in kolarja; Statistika površine in prebivalcev raznih dežel; Največja mesta na svetu; Seznam slovenskih listov v Ameriki; Seznam socialističnih listov v Z. D.; Slovenske podporne organizacije; Jugoslovanski socialistični listi; Slovenski domovi v Ameriki; Nad 600 delavskih listov v Z. D.; Prebivalstvo kontinentov; Svetovni jeziki; Glavna svetovna plemena; Resnica o zobeh.

"Pregled po svetu" vsebuje zgodovino dogodkov in sliko situacije v raznih deželah sveta. Vsebuje nadalje bogate podatke o delavskem gibanju po svetu, o internacionalah, o razmerju med delavskimi strankami, o verskih bojih, o aktivnostih v jugoslovanski ameriški javnosti itd.

Pesmi bodo krasile tudi ta Koledar.

Slike so izbrane, lepe in artistične. "Ameriški družinski koledar" bo tudi s to izdajo ohranil prvenstvo med te vrste jugoslovanskimi publikacijami, najsibo to ali ono stran oceana.

Cena za posamezen izvod, vezan v platno, je 75c; za inozemstvo 85c. Naročila pošljite: *Proletarec*, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Organizatorični fond J. S. Z.

II. Izkaz.

V tem izkazu so objavljeni prispevki, ki so prišli v naš urad do 20. novembra. Vsote, ki so prišle pozneje, bodo objavljene v prihodnjem izkazu.

EZRA, ILL.: John Vrhovnik 50c; po 25c: Mary Struhle, Jos. Zupančič, Frank Podbevšek (poslal John Verhovnik)	\$ 1.25
AKRON, O.: Dr. št. 170, SNPJ.	1.00
LA SALLE, ILL.: Nabrano na seji dr. št. 2 SNPJ WICK HAVEN, PA.: Dr. št. 165, SNPJ.	2.20
WEST MINERAL, KANS.: Dr. št. 19, SNPJ.	2.00
CLEVELAND, O.: Dr. št. 147, SNPJ.	3.00
COLLINWOOD, O.: Po \$1: Louis Volk, Frank Somrak, Frank Barbich, Chas. Lampe, Anton Mravlje, Joseph Presterl; po 50c: G. M. Kabaj, Paul Žele, Max Slanovich, Neimenovan, Andy Mele; po 40c: Stive Bajc; po 25c: Louis Čeburan, Paul Česnik, Joseph Paulin; Lovrenc Gorjup, \$2; John Komar, 5c (poslal Joseph Presterl), skupaj	2.00
CHICAGO, ILL.: Po \$1: Frank Zbašnik, Anton Vičič, Blaž Novak, Anton Trojar, Cicilija Jurca; po 50c: J. Zakovšek, Anton Kukman, Vincent Medic, Anton Žagar, Vinko Ločniškar, John Lipužich, John Florjančič, Frank Benčina, Frank Cegnar, John Peterlin; po 25c: Frank Pichman, Joseph Stukel, C. N. Dobrenick, Leo Vesel, Leo Kajžar; Tony Gregorich 65c (poslal Anton Vičič)	12.20
COLLINWOOD, O.: Nabrano na seji dr. št. 142 SNPJ.; prispevali so: J. F. Durn \$2; po 50c: Štefan Čuk, John Dežman, John Habe, M. Mravlje; Frank Baraga 30c; po 25c: Frank Krašovec, John Grošel, Frances Martinjak, John Reusnoj, Joseph Valenčič, Karl Kutnar, Jos. Presterl, John Šega, Jos. Pavlent, Anton Stefančič, John Lokar, Ivan Trček, John Prušnik; John Polž, 20c; po 15c: Joseph Erjavec, M. Pogorelec (poslal J. F. Durn)	11.90
FARRELL, PA.: Frank Kramar	8.30
STANTON, ILL.: Nabrano na seji dr. št. 242, SNPJ., prispevali: dr. št. 242 \$2.50; Anton Kramar 50c; po 25c: Ignac Rezvršek, Frank Kotar, John Košir, John Sterly, Louis Laharnr, Joseph Prele, Joseph Brezovec (poslal Anton Čop)	1.00
PINEY FORK, O.: Po 50c: Frank Strah, Victor Omejc, Marko Britic, Karl Omejc, Frank Završnik; po 25c: Frank Dolenc, Frank Jurjačič, John Robars (poslal Frank Strah)	4.75
CUDAHY, WIS.: Dr. št. 520, SNPJ. (poslal J. Sklander)	3.50
WEST ALLIS, WIS.: Po 50c.: Jos. Radelj ml., John Rezel, Frank Kralj, Anton Demšhar, Louis Bewitz; po 25c: Frank Medle, Kragelj, Fred Zorman, Frank Božič, Slovenec; Vesel 15c (poslal Jos. Radelj ml.)	1.60
LIBRARY, PA.: Dr. št. 386, SNPJ.	4.40
HAYS, PA.: Mihael Rolich 95c; Vincent Kristan 50c; Frank Zupančič 30c; po 25c: Lovrenc Dolenc, Louis Zupančič (poslal Vincent Kristan) skupaj	3.00
JOHNSTOWN, PA.: Dr. št. 3, SNPJ. \$2; po 50c: Ilija Bubala, John Bombač, John Režek, Tom. Cicak; po 25c: Joseph Cipoth, Frank Klinar,	2.25

Peter Kobal, Anton Kukec, Frank Fabac, Fr. Požun, Philip Furlan, Math Pečjak, John Sulak, Anton Tomec, Ignatz Pečjak, Jos. Drahsler, Frank Slabe (poslal Ilija Bubalo) skupaj SO. CHICAGO, ILL.: John Hribar \$1; po 50c: Martin Vuksinič, B. Cocyo, Anton Gorenc, Fr. Koshir; po 25c: John Koshir, Frank Kosič, Anton Slobodnik, Frank Kosič (poslal Frank Kosič)	7.25
VENETIA, PA.: Nabrano na seji dr. št. 90 S. N. P. J. (poslal Louis Kajevec)	4.00
DELMONT, PA.: Po 50c: Joseph Gredenc, Joseph Paulich, Louis Gredenc, Anton Hribar, John Juvan, John Cellar; Paul Guzel 25c (poslal Joseph Paulich)	2.70
SHEBOYGAN, WIS.: Dr. št. 344, SNPJ.	3.25
CLEVELAND, O.: Nabrano na seji dr. št. 444, SNPJ., prispevali po 50c: John Novak, Louis Kulovic; po 25c: Stepan Milič, John Turk, Jacob Legan, Louis Laginja, Jacob Legan, Joseph Terbižan, Matevž Mesec, John Božič, Edward Branisel, Louis Lipanja, Leo Simončič, Joseph Stražinar, Frank Klemenčič, Joseph Popič; po 10c: Andy Korenčič, Anton Smith, Frank Donat; Joseph Gimpelj 5c (poslal Edward Branisel)	5.00
CLEVELAND, O.: Nabrani na seji dr. št. 44, S. N. P. J., prispevali so: John Bradač \$2, po 50c: Anton Stanonik, Anton Abram; po 25c: G. Likar, John Zaletel, Louis Marcek, Frank Lorich, Louis Hočevnar, Neimenovan, Andy Trkman, J. Kocjan, J. Tomažič, L. Medvešek, J. Levstek, J. Javornik, L. Malich, Louis Frbežnik 30c; po 10c: Andy Tekave, Anton Dolinar, Joseph Centa, Geo. Krainčič (poslal Edward Branisel)	4.85
ARMA, KANS.: Dr. št. 434, SNPJ.	6.95
HARWICK, PA.: Po. \$1: Andy Bertl, Henrik Ulič, P. Mrveš; po 50c: Mary Prašnikar, Mike Mrveš; po 25c: Martin Prašnikar, Anton Jazbinšek, Frances Jazbinšek (poslala Mary Prašnikar)	2.00
MILWAUKEE, WIS.: Klub št. 37, JSZ. \$3., Frank Perko 50c, skupaj	4.75
MOGADORE, O.: Po 50c.: John Bančur, Martin Bolho, Paul Bolho, Otto Oblak, Frank Trojer, Terezija Paul (poslal Martin Bolho)	3.50
CLAIRTON, PA.: Po 50c: Peter Milaš, Marija Mamula, Mike Cebašek, Slavko Javor, Frank Razoršek; Annie Jakšich, Stela Strboc, Louise Ašperger, Ivana Cebašek; Louis Arch 10c; Frank Mrva 5c (poslal Mike Cebašek) skupaj	3.00
POWER POINT, O.: Po 50c: Karol Bogataj, Mary Bogataj; Jacob Bergant 25c; Stive Chuck, 20c (poslal Karol Bogataj)	3.65
CHICAGO, ILL.: Po \$5: Lillian Zupan, Anna Ciganich (poslal Donald J. Lotrich)	1.45

Skupaj \$126.70
Prejšnji izkaz 57.55

Skupaj \$184.25

Ako vam "Proletarec" ugađa, čemu ne bi ugađal tudi drugim? Nagovorite jih, da se nanj naroče. Ako jim je količkaj do čitanja dobrih listov, vam bodo hvaležni za nasvet.

Dramski Odsek kluba št. 1, J. S. Z., CHICAGO, ILL.

PROGRAM

priredbe, ki so vrši

v nedeljo 29. novembra

OB 3. POPOLDNE

v dvorani S. N. P. J.

2657 So. Lawndale Ave.:

"Ahasver oznanja novo vero"—

.....deklamira **Anton Slabe**

"Pesem življenja", živa slika z dialogi—
Frank Zaitz, Andrew Miško, Otto Derrnull, Minka Alesh, Vinko Ločniškar.

Govor.....**Filip Godina**

"Grobovi bodo izpregovorili"

socialna drama v dveh dejanjih.

OSEBE:

Ivan Klarič, mizar.....**Andrew Miško**
Marija, njegova žena.....**Frances Vider**
Francelj }
Julka } njuna otroka.

Stari Klarič, Ivanov oče.....**Anton Slabe**
Gospa Bašič, sosedica.....**Pauline Levec**
Pavel Prstič, nekdanji Ivanov tovariš—

.....**Donald J. Lotrich**

Josip Kolar, hišni gospodar...**Chas. Renar**
Štefan Vernič, tajnik strokovne organizacije.....**Otto Derrnull**

Gospa Reich } odbornice **Frances A. Tauchr**
Gospa Jankovič } krščan.**Minka Alesh**
Gospa Škrtič } dobrodel. * *
Skrb } društva. * *

Kmeta {**Filip Kmetec**
.....**John Huyan**

Režiser Anton Slabe.

Svira Bialkov orkester.

Po programu ples in prosta zabava.

VSTOPNINA 75c.

Naše prihodnje priredbe: Na Silvestrov večer, dne 31. decembra v dvorani SNPJ, plesna zabava. Ob polnoči predstava. — V nedeljo 24. marca v dvorani SNPJ, predstava "Navaden človek", šaloigra v treh dejanjih. — Naše zadnje predstave v tej sezoni bodo na 14. marca in 2. maja 1926.

BREZ NASLOVA

Nekateri ameriški Slovenci so postali zadnje čase zelo radodarni. Napaka v tej njihovi čednosti je grda lastnost, da dajejo stvari do katerih nimajo pravice.

Rev. Černe in Trunk agitirata za C. Novakov komunizem, kar dokazuje, da se slovensko ameriško katoličanstvo približuje revolucionarnim idejam. Rev. Trunk je v tej agitaciji tudi pronašel, da se je 80,000 francoskih učiteljev, preje pripadajočih socialistični stranki, pridružilo komunistom. Nemška socialistična stranka pa je v enem letu "baje" izgubila nad 800,000 članov.

Gre vam gre, samo številke ne soglašajo. Francoska socialistična stranka je imela pred par leti 40,000 članov. Ob času razkola jih je imela samo okrog 15,000. Danes jih ima nad 105,000. Število njenih poslancev se je zvišalo kakor nobene druge stranke v Franciji. Kar se tiče nemške stranke, pove Trunkov "baje" vse. Če mu bo kaj pomagalo, mu zaupno povem, da je toliko napredovala kolikor on pravi (to je bral v C. & F. Novakovem listu) da je nazadovala.

Socialistična stranka v Latviji je pri zadnjih državnoborskih volitvah dobila 33% vseh oddanih glasov. Od zadnjih volitvah je napredovala za dva odstotka. Avstrijska socialistična stranka ima že blizu 600,000 članov. V Evropi nobena socialistična stranka ne na-

ZAPADNA PENNSYLVANIJA KONFERENCA

**socialističnih klubov in
društev Izobraževalne
akcije J. S. Z.**

se vrši

v nedeljo dne 29. novembra

ob 10. dopoldne

NA SYGANU, PA.

Dnevni red izredno važen.

Razpravljali bomo o tekočih dogodkih v našem javnem življenju in o splošnih problemih. Pričakujemo večje udeležbe kot smo jo imeli na katerikoli prejšnjih konferencah.

Vsi klubi JSZ. v zapadni Penni naj pošljejo svoja zastopstva. Vsa društva Izobraževalne akcije naj bodo reprezentirana. Vsi sodrugi in somišljeniki naj se jo udeležijo.

Naša konferenca na Syganu zadnjo nedeljo v novembru bo manifestacija zavednega jugoslovanskega delavstva v zapadni Pennsylvaniji.

začuje, niti v Italiji ne, ker bi Mussolini ne nastopal proti nji kakor nastopa. Nazadujejo samo na "šeka-stem" polju in pa kadar F. N. piše članke za "D. S."

"Vse na svetu se izpreminja", se glasi en rek. Drugi pa je, da se na svetu ne dogodi nikoli nič novega. Ne vem kako je, ampak malo spremembe se sempatam vseeno opazi. Na primer, zanimanje za SNPJ, je danes malo drugačno kot je bilo pred desetimi leti ali pred dvajsetimi. Novo pa vendarle ni. Samo oblike menja.

Neki rojak piše: "Šest let sem bil socialist, pa ni nič drugače. Sedaj bom postal komunist, in če še s komunizmom ne bo nič, bom pa vse skupaj pustil." Sedaj pa bo, sedaj! Samo še tega rojaka je manjkalo. Z njim se je vrsta izpopolnila in sedaj pa bo nekaj! Glejte, da

ne boste spali tisti večer, ko se bo svet spremenil in "bo prišlo ven vse drugače".

Ali smo navdušeni za kulturo? Smo! Če nam bi kdo rekel da nismo, bi bili užaljeni in če bi imeli denar, bi ga tožili za odškodnino. Člani naših kulturnih društev pohajajo pridno na vaje, plačujejo učitelje (kolikor je sploh plačanih) iz svojih žepov, store kolikor morejo za "boljši uspeh priredbe", so v dvorani ob 10. zjutraj da pripravijo "vse potrebno", ob treh si neko-liko popravijo obleko in gredo na oder "izvajati pro-gram". Takoj po "izčrpanem programu", ko se prične "prosta zabava", pa začno streči "slavnemu občinstvu". Ko je vse končano, ostane še odbor, ta "bridka matra" naših kulturnih društev, da prešteje, koliko je prišlo vstopnine, koliko v kuhinji, koliko "za baro". Ako je bilo pri bari "bolj slabo", odide odbor ob 1. ali 2.

GIRARD, OHIO.

Seje kluba št. 222 JSZ. v Girardu, O., se vrše vsaki prvi torek v mesecu ob 7. zvečer v Slovenskem domu. So-mišljeniki, pristopite v vrste zaved-nega delavstva! — Naš klub ima lepo zbirko knjig. Izposodite si jih!

TONY SEGINA, organizator.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dva-krat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo po-poldne. Seja tretjo nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predava-nja in diskuzije. — Sodrugi, priha-jajte redno k sejam in pridobite klu-bu novih članov!

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69 JSZ. zbu-ruje vsako drugo nedeljo v mesecu po-seji društva SSPZ. (dopoldne). Zbu-rujemo v društveni dvorani. — Roja-ki, pristopajte v naše vrste!

ANTON ZORNIK,
Box 202, Herminie, Pa.

Pristopajte k SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00,
pol leta pa \$2.50.

Vstanavljajte nova društva.
Deset članov(ic) je treba za
novo društvo. Naslov za list
in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

Denarni dar za Božič

Ima le tedaj vrednost, ako je dostavljen pred božičem.

Gotovo vam je znano, da je pošta zelo oblo-žena s pošiljatkami ob tem času. Zato ne odlašajte z njimi.

Vsekakor, glejte nato da jo vaši sorodniki dobijo pred božičem.

Na vse te pošiljkatve v domovino obračamo posebno pozornost, kar vam jamči, da bo iz-plaćana v popolni vsoti in v najkrajšem času.

Z ozirom na naš veliki promet in dobre zve-ze z največjimi bankami v domovini, nam je mogoče da vam nudimo najugodnejše cene.

Sprejemamo prijave za božični izlet v do-movino s parnikom "Berengaria", kateri od-pluje iz New Yorka dne 9. decembra. Piši-te po informacije.

Kapital in prebitek
\$2,000,000.00

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠIH PRIHRANKOV.

zjutraj ves resigniran iz dvorane. Drugi, tretji in četrti dan pa odgovarja na vprašanje, "kako ste kaj napravili?" Vsakdo ima v mislih baro.

*

Neko cerkveno kulturno društvo (poje na koru) se je tako poglobilo v želje po kulturi hrepenečega ljudstva, da je določilo na eni svojih priredb razne dobitke. V reklamah pravi, da bo najvažnejši dobitnik "sodček in tisto kar je notri."

SODRUGOM IN SOMISLJENIKOM V COLLINWOODU.

Seje kluba št. 49 JSZ. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu ob 9. dopoldan v Kunčičevi dvorani, Waterloo Rd. Vse tiste ki simpatizirajo z našim gibanjem vabimo v naš krog. Sodrugi, agitirajte za pojačanje kluba! Udeležujte se redno sej, kajti agilnost organizacije je odvisna od agilnosti članov.—TAJNIK.

IGNATZ BABICH PRVOVRSTNA BRIVNICA.

Biljardne mize, cigare, cigarete, tobak in sladšice.
2658 So. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.
Phone Lawndale 4761

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.
Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.
V nedeljo od 11 do 12 dop.

6% IN VARNO 6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET
At Millard Avenue
CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

"CHARLESTON".

"Charleston" je "nov" ples. Bolj kakor nekdanj tango ali "šimi" je zavlada sedaj "charleston craze". Razni listi prirejajo charleston konteste v plesnih dvoranah in gledališčih in zanimanje zanje je večje kot pa bi bilo če bi se svet zopet zapletel v splošni vojni metež.

Čikaški McVickers je eno gledališče, kjer kraljuje jazz in charleston. Kadar ga listi naznanijo, se tere pred vhomom tisoče ljudi. Dvorane, v katerih se vrše predavanje, ne poznajo drenjanja. Charleston je ples, soroden divjaškim plesom. Nič ni v njemu lepega, ampak mladina se ga je oprijela, dasi se ga boljše plesne dvorane otepajo kolikor morejo.

"Stolp laži" je ime kino igri, ki bo na sporedu v gledališču Chicago prihodnji teden. V "Rooseveltu" kažejo film "Annie Rooney", v katerem je zvezda Mary Pickford.

ČAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. ČAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, koksa in peska.
1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

Jugoslovanska izseljeniška kvota.

Ministrstvo Socialne Politike naznanja, da se za izseljevanje v Zedinjene Države v kvotnem letu 1925—26 ne bodo izdajale nove potnice, ker se, po predlogu ameriškega konzulata v Beogradu podaljšujejo potnice iz prejšnjih let tistim osebam, ki so na listah ameriških konzulatov v Beogradu in Zagrebu in ki edine lahko dobe ameriški vizum.

Ministrstvo je naročilo pristojnim oblastnim, da se take potnice, katerih veljavnost je že prej potekla, čim jih stranka predloži s sprejetim ameriškim vizumom, brez odlašanja podaljšajo z veljavnostjo za ves čas kvotnega leta, t. j. najdalje do 30. junija 1926.

IŠČEJO SE:

Peter Koren iz Maribora, urar; prišel v Ameriko 1. 1922.
Tomo Janković iz Male Reke, Ludbreg; baje je bil leta 1914 poslan v neko umobolnico v Pittsburghu, Pa.
Anton in Ivan Vesely; zadnji naslov Cleveland, O.
Josip Veli (Welli) iz Čiba.
Katarina Božanić; zadnji naslov West Frankfort, Ill.

Kdor bi kaj vedel o teh ljudeh, se naproša, da blagovoli to naznaniti Izseljeniškem Poslaneu (Commissioner of Emigration) 443 W. 22nd St., New York City.

ŽENSKÉ ZNAJO.

Ženske so prebrisane kupovalke. One zahtevajo 100 centov vrednosti za vsak dolar, ki ga izdajo. Kdo kupuje zdravila? Hišna gospodinja. Kot dobra žena in mati ima skrb za zdravje svojega moža in otrok, njena naloga je, da jih ohrani zdrave, kajti ona jih mora lečiti, ako zbolijo. Ona pazi na to, da je pri roki primerno zdravilo, kadar ima kateri želedečne nered ali bolečine v hrbtu. Tisoče žensk v Združenih državah in Kanadi ima celo leto pri roki Trinerjevo grenko vino, Trinerjev liniment in druga Trinerjeva zdravila, kajti one vedo, da je Trinerjevo zdravilno grenko vino najbolj zanesljivo zdravilo v slučajih slabega teka, zaprtja, plinov, glavobola in podobnih želedečnih neredov; da je Triner's Liniment hitra odpomoč pri revmatičnih ali nevralgičnih bolečinah, in da se v slučajih prehlajenja lahko vedno zanaša na Triner's Cough Sedative. Če Vam Vaš lekarnar ali trgovec ne more postreči s Trinerjevimi zdravili, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA. (I. E. Tomić), povest 330 strani, brošir ja 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VIANJEVA REPATICA, (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman in časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
ZABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in črtic, broširana	.65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZADNJI VAL, (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
KA SREČO, povest, broširana	.45
ZELENI KADER, (I. Zorec), povest, broš.	.45
ZGODBE IZ DOLINE SENT-FLORJANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLOČIN IN KAZEN, E. M. Dostojevskij), roman, dve knjige, 602 strani, vezane	2.50
ZMOTI IN KONEC GOSPODIŠNE PAVLE, (I. Zorec), broširana	.40
EVONARJEVA HČI, povest, broširana	.65
ŽENINI NABE KOPENELE, (Rado Murnik), broširana	.30
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00

JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
III. zv. vezan	1.50
IV. zv. vezan	1.25
V. zv. vezan	1.00
VI. zv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50
PESMI IN POEZIJE. BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba	.75
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba	.50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana	.90
POHORSKE POTI, (Janko Glaser), broširana	.35
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Mačhar), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana	.50
AVOJEMU NARODU, Valentin odnik, broširana	.25
GLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba	.50
TRBOVLJE, (Tone Seliskar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75
TRISTIA EX SIBERIA, (Vojslav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesnitve, broširana	.40

IGRE ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	.50
BENESKI TRGOVEČ, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
CARLJEVA ŽENITEV-TRJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana	.25
GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	.60
KASLIJA, drama v 3 dejanjih	.75
JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
NAVADEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.35
NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), Igra v treh dejanjih, broširana	.35
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ROMANTIČNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	.85
ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih	.50
SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAVE. POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI. UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE. ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debatna	.30
ANGLSKO-SLOVENSKI BESEDNJAK, (Dr. J. F. Kern)	5.00